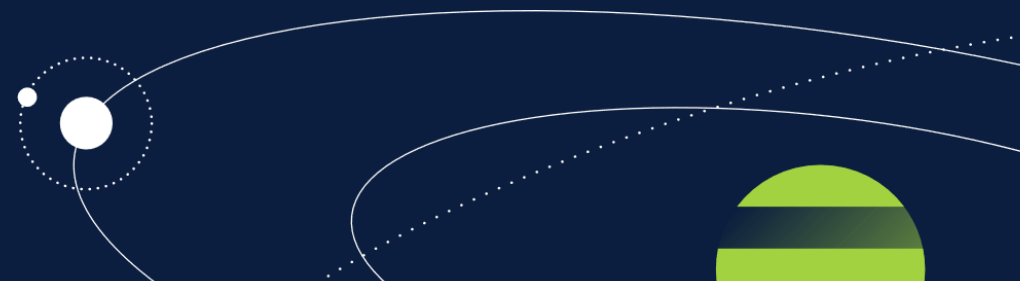

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. lapkričio 18 d. – gruodžio 22 d.
2024 m. 47-51 savaitės

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

Sveiki sulaukę Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų!

Pastarasis mėnuo ir besibaigiantys 2024 m. nesulėtino viešųjų pirkimų pasaulio vyksmo. Nors įstatymų leidėjas dėl pasikeitusio politinio ciklo yra kiek ramesnis, tačiau VPT ir teismai neleido atsipūsti.

Pristatome gausius VPT patarimus, metodinę medžiagą ir kitą naudingą informaciją, kuri mums visiems suteikia naujų įgūdžių ir žinių.

Taip pat apžvelgiame 3 iš 5 Lietuvos apeliacinio teismo procesinių sprendimų aktualiais klausimais dėl tiekėjų pasiūlymų vertinimo, be kita ko, atsižvelgiant į pirkimo sąlygas. Kuo toliau, tuo labiau apeliacinės instancijos teismas įsitvirtina kaip viešųjų pirkimų praktikos formuotojas!

Gero skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

2024-ųjų metų 47-51 savaitėmis nebuvo priimta viešųjų pirkimų praktikai aktualių teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS I

- VPT: atkreipia** dėmesį, kad siekiant užtikrinti skaidrumą ir sąžiningą konkurenciją viešuosiuose pirkimuose svarbu naudoti nepatikimų tiekėjų sąrašus. Šiuose sąrašuose, kuriuos, be kita ko, tvarko tarptautinės finansų institucijos, pavyzdžiui, Pasaulio bankas ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (EBRD), nurodomi subjektai, susiję su sukčiavimu, korupcija ar kitais taisyklių pažeidimais. VPT pabrėžia, kad nors šie sąrašai gali padėti perkančiosioms organizacijoms įvertinti tiekėjų patikimumą, Lietuvoje tiekėjai gali būti pašalinti iš viešųjų pirkimų procedūrų tik nustatius konkrečius pagrindus pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 46 str. Vien buvimas tarptautiniame sąraše nėra pakankamas pagrindas pašalinti tiekėją.
- VPT: nustatė**, kodėl daugelyje viešųjų pirkimų dalyvauja tik vienas tiekėjas, ir pagrindinėmis problemomis įvardijo rinkos nepakankamumą, sudėtingas procedūras ir centralizavimo trūkumą. Šiems iššūkiams spręsti VPT siūlo didinti konkurenciją rinkoje, skatinti aktyvesnį tiekėjų dalyvavimą ir tobulinti viešųjų pirkimų planavimą. Šiais aktyviais veiksmais siekiama skatinti konkurencingesnį, skaidresnį ir efektyvesnį viešųjų pirkimų procesą, užtikrinti geresnį viešųjų lėšų panaudojimą ir sąžiningesnę rinką visiems. VPT siūlomos priemonės apima sėkmingo pirkimo objekto skaidymo pavyzdžių kūrimą, išankstinį probleminių sąlygų nustatymą ir taisymą, „rinkos analitiko“ funkcijos sukūrimą, išsamių tiekėjų duomenų bazių kūrimą ir rinkos konsultacijų vykdymą.
- VPT: pristato** trumpųjų žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinių viešuosiuose pirkimuose 2021–2024 m. **apžvalgą**. Apžvalgos duomenimis, su tikslinės grupės tiekėjais vidutiniškai per metus sudaroma tik nedidelė dalis visų maisto produktų pirkimų sutarčių – apie 2,7 proc. visų sudarytų sutarčių, pagal vertę – apie 1,4 proc. visų sudarytų sutarčių vertės.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS II

4. VPT: **atnaujino** pavyzdinius dokumentus: atviro **konkurso** sąlygas; skelbiamų **derybų** sąlygas; dinaminės **pirkimų sistemos** sąlygas; skelbiamos **apklausos** sąlygas (skirtas mažos vertės pirkimams).
5. VPT: **kviečia** žiūrėti mokomąjį vaizdo **įrašą** „Atviro konkurso vykdymas“, kuriame VPT demonstruoja, kaip naujoje Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) vykdyti atvirą konkursą.
6. VPT: **kviečia** žiūrėti mokymų „Aktuali naujausia viešųjų pirkimų Lietuvos teismų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika“ **įrašą**.
7. VPT: **teikia** rekomendacijas auditoriams: „Pirkimų valdysena: į ką atkreipti dėmesį“. VPT atsako, kas yra pirkimų valdysena, į ką atkreipti dėmesį rengiant pirkimų planą, vykdamas pirkimo procedūras ir vėliau sutartį.
8. VPT: **parengė** atsakymą **DUK** skiltyje dėl techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimo vertinimo. Išaiškinimas parengtas pastebėjus ydingą praktiką nustatant ir vertinant šį reikalavimą.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjų pasiūlymai privalo būti vertinami pagal pirkimo sąlygose išviešintus techninius reikalavimus, šių turinio vėliau neplečiant iš anksto išviešintos informacijos atžvilgiu (UAB „KODMEDA“ v VĮ Kauno miesto poliklinikos, 2024-10-02)

Perkančioji organizacija (PO), veikianti sveikatos apsaugos srityje, pirkė mamografijos sistemą. PO atmetė leškovo pasiūlymą dėl jo siūlomo įrenginio neatitikties 2 Techninės specifikacijos sąlygoms. Šalių ginčas kilo dėl įrenginiui taikytino automatinio režimo krūtims su ir be implantų aiškinimo ir taikymo. Leškovo vertinimu, PO plečiamai aiškino iškeltus reikalavimus ir *de facto* pritaikė papildomas sąlygas, apibrėžiančias automatinį režimą.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą ir PO apeliacinį skundą atmetė.

Pirma, Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad pirkimo sąlygose buvo konkrečiai apibrėžtas automatinio režimo veikimas tiriant krūtis be implantų, kadangi šalia šio reikalavimo buvo nurodyta, kokius techninius parametrus įrenginys turi automatiškai taikyti. Teismas nesutiko su PO aiškinimu, kad leškovo įrenginys veikia neautomatiškai, o su išlygomis, kadangi tiksliam rezultatui pasiekti krūtys turi būti suspaustos atitinkama jėga. Teismas nurodė, kad, nors krūtų suspaudimas iš esmės reikšmingas veiksnys atliekant mamografijos tyrimus, tačiau pirkimo sąlygose buvo nustatyti tik didžiausios, o ne mažiausios (reikalingos) suspaudimo jėgos dydis, todėl leškovo įrenginiui negalėjo būti taikomi nauji reikalavimai, apibrėžiantys automatinio veikimo režimą.

Antra, Teismas taip pat nesutiko su PO pozicija kad automatinis įrangos veikimas turėjo apimti implantų turėjimo nustatymo aplinkybę. Kaip nustatė pirmosios instancijos teismas, darbuotojui pakako įvesti šį parametą, o sistema pati, be papildomo, įsikišimo atliktų tyrimą. Priešingas aiškinimas reikštų plečiamą pirkimo sąlygų aiškinimą.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: sprendžiant dėl tiekėjo pateiktos informacijos melagingumo, be kita ko, atsižvelgtina į suklaidinimo laipsnį; ekonominio naudingumo vertinimo reikalavimo dėl specialisto patirties turinys nustatytinas pagal įrodančiuosius dokumentus (*BMGS AS ir LNK Industries AS v Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija, 2024-12-05*)

Perkančiojo subjekto (PS) paskelbto viešojo darbų pirkimo (Pirkimo) sąlygose, be kita ko, buvo iškeltas ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus (ENVK) dėl pasitelkiamo statybos vadovo patirties vadovaujant atitinkamos vertės objektams, taip pat profesinio pajėgumo reikalavimas dėl savo įgėmis įvykdytų sutarčių už 20 mln. Eur. Ieškovai dėl šių Pirkimo sąlygų vertinimo užginčijo Pirkimo rezultatus, kuriais Pirkimo laimėtoju paskelbtas trečiasis asmuo (Trečiasis asmuo). Pirmosios instancijos teismas vertino, kad Trečiasis asmuo nepateikė melagingos informacijos, kadangi jo iš dalies neteisingais nurodytais duomenimis nesiekta suklaidinti PS. Dėl ENVK pirmosios instancijos teismas sprendė, kad Pirkimo sąlygose nustatyta darbų vertė siejama būtent su statybos vadovo atliktų darbų, o ne visa objekto verte, todėl PS Trečiajam asmeniui skyrė pernelyg daug balų. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, ieškovai tinkamai įgyvendino savo teisių gynybą, kadangi konkretūs duomenys apie Trečiojo asmens pasitelkto statybos vadovo patirtį paaiškėjo tik teismo proceso metu, o ginčijamas sprendimas dėl Pirkimo rezultatų apima dvi stadijas – tiek balų skyrimą, tiek eilės sudarymą.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl Pirkimo laimėtojo pasiūlymo ekonominio naudingumo vertinimo

Pirma, Teismas pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad Trečiasis asmuo pasiūlyme deklaruotomis sutartimis nesiekė suklaidinti PS. Pirmiausia Teismas nesutiko su ieškovais, kad Trečiasis asmuo negali remtis didžiausios vertės sutartimi, kadangi neva ji atlikta praleidus terminus. Šios aplinkybės ieškovai neįrodė. Vien šios sutarties vertės (net ir atmetus ne savo įgėmis atliktų darbų vertę) pakanka pagrįsti profesinį pajėgumą. Be to, pagal kasacinio teismo praktiką reikia nustatyti rimtą faktų iškreipimą. Nagrinėjamu atveju deklaruotas ir faktiškai savo įgėmis atliktų darbų verčių santykis neleidžia daryti išvados apie rimtą faktų iškreipimą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas konstatavo, kad ieškovai nei pretenzijomis, nei ieškiniu nekvestionavo Trečiajam asmeniui suteiktų balų skaičiaus dėl ENVK, susijusio su statybos vadovo patirtimi. Nors ieškovės nurodė, kad informaciją apie tai, kad Trečiojo asmens pasiūlyme nurodytas statybos vadovas savo pareigas ėjo ne nuo pat objekto statybos pradžios, todėl negalėjo įgyti patirties atitinkamai sumai, sužinojo tik teismo procese, kai PS įpareigotas teismo pateikė atitinkamus duomenis, tačiau, Teismo vertinimu, ieškovai, kaip patyrę viešųjų pirkimų dalyviai, iš viešai prieinamos informacijos apie statybos vadovo kvalifikacijos atestatų išdavimo momentą galėjo suprasti, kada objektyviai šis darbuotojas galėjo pradėti eiti pareigas. Dėl to, Teismo vertinimu, teismo procese gauta informacija nelaikytina nauja, tik nuo kurios gavimo pradedamas skaičiuoti teisių gynbos įgyvendinimo terminai.

Kita vertus, **trečia**, Teismas nesutiko su ieškovų ir pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad pagal ENVK statybos vadovo patirtis atitinkamai sumai skaičiuojama ne pagal atitinkamo objekto vertę, o pagal statybos vadovo atliktų darbų (suteiktų paslaugų) vertę. Iš Pirkimo sąlygų matyti, kokius įrodančiuosius dokumentus šiam reikalavimui pagrįsti turėjo pristatyti tiekėjai. Šie duomenys tiesiogiai susiję būtent su objektu, jo pobūdžiu ir verte, o ne statybos vadovo atliktų darbų verte.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: draudimas atskleisti pasiūlymo kainą voke, kuriame teikiami duomenys apie pasiūlymų ekonominę naudingumą, apima situacijas, kai kainą galima sužinoti netiesiogiai (UAB „Sunprojektai“ v UAB „Mano Būstas Kaunas“, 2024-12-12)

Daugiabučio namo administratorius (Pirkėjas) paskelbė namo renovavimo projekto rengimo ir techninės priežiūros paslaugų pirkimą (Pirkimas). Pirkimo sąlygose buvo nurodyta, kad dalyviai pasiūlymus turi pateikti dviejuose vokuose: pirmame informaciją apie ekonominę naudingumą ir kitą informaciją, o antrame – kainą. Be kita ko, buvo nurodyta, kad pirmame voke turi būti pateiktas pasiūlymo galiojimo užtikrinimas, siekiantis bent 10 proc. pasiūlymo vertės. Ieškovas apskundė šias Pirkimo sąlygas tiek dėl užtikrinimo dydžio, tiek dėl netiesioginio kainos išviešinimo. Šalių ginčui persikėlus į teismą ir pritaikius laikinąsias apsaugos priemones (LAP), Pirkėjas priėmė sprendimą nutraukti Pirkimo procedūras, tačiau šio sprendimo priešasčių nemotyavo.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) pirmosios instancijos teismo sprendimą iš esmės paliko nepakeistą.

Pirma, Teismas konstatavo, kad, nors Pirkimui tiesiogiai netaikomos VPĮ normos, tačiau jos taikytinos pagal analogiją kartu su jas aiškinančia teismų praktika, kadangi Aplinkos ministro patvirtintas pirkimo tvarkos apraše (Aprašas) reglamentuojami santykiai iš esmės tapatūs. Šią taikymo analogiją patvirtina tai, kad Apraše nurodoma, kad pirkimai vykdomi laikantis tų principų, kurie įtvirtinti ir VPĮ 17 str. Dėl to, kiek atitinkami nereglamentuojami Apraše, taikomos VPĮ normos ir jurisprudencija.

Antra, dėl ginčijamų Pirkimo sąlygų Teismas sprendė, kad jos neteisėtos, nepriklausomai nuo to, kad (i) informacija apie ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus buvo objektyvaus pobūdžio ir neva Pirkėjo sužinojimas apie kainą nedarytų poveikio Pirkimo rezultatams; (ii) pasiūlymo užtikrinimo kaina nebuvo nustatyta konkrečia suma ir galėjo būti didesnė nei 10 proc. Teismo vertinimu, galimybė preliminariai apskaičiuoti pasiūlymo kainą nesuderinama su skaidrumo principu ir gresia pažeisti tiekėjų lygiateisį pasiūlymo vertinimą. Pati neteisėto vertinimo tikimybė, išplaukianti iš Pirkimo sąlygų, yra pakankama šias nuostatas pripažinti neteisėtomis.

Trečia, Teismas taip pat sprendė, kad pasiūlymo galiojimo dydis – bent 10 proc. pasiūlymo vertės – yra neteisėtas ir viršija įprastinius tokioms priemonėms taikytinus dydžius (iki 5 proc.).

Ketvirta, Teismas konstatavo, kad pagal kasacinio teismo praktiką pirkimo procedūrų nutraukimas dėl nenumatytų aplinkybių yra išimtinio pobūdžio ir privalo būti pagrįstas objektyviomis aplinkybėmis. Pirkėjas visiškai nepagrindė šio sprendimo, tik triplike paaiškino, kad Pirkimas nutrauktas, nes negauta nė vieno pasiūlymo. Teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju svarbu atsižvelgti į tai, kad Pirkimo nutraukimo metu buvo pritaikytos LAP dėl Pirkimo sustabdymo dar nesibaigus pasiūlymų pateikimo terminui. Dėl to tai, kad Pirkime nebuvo gauti tiekėjų pasiūlymai, nelaikytina kaip nenumatyta aplinkybė.

Penkta, Teismas sprendė, kad Pirkimo procedūrų nutraukimas galiojant LAP bet koku atveju neteisėtas, kadangi buvo pažeistas įpareigojimas išlaikyti status quo. Pirkimo nutraukimas yra esminis sprendimas, kuriuo užbaigiamos pirkimo procedūros, taigi pakeičiantis prieš tai buvusią padėtį. Teismas vertino, kad Pirkimas nutrauktas ne dėl objektyvių priežasčių, o siekiant išvengti Pirkimo sąlygų teisėtumo vertinimo, kadangi šiuo sprendimu pažeistos LAP, o ir pats sprendimas nemotyvuotas bei priimtas jau prasidėjus teismo procesui.

Šešta, Teismas nurodė, kad net ir nutraukus Pirkimo procedūras ieškovas neprarado suinteresuotumo ginčyti Pirkėjo veiksmų. Vadovaujantis kasacinio teismo praktika, suinteresuotumas ginčyti pirkimo sąlygas, kai pirkimas yra nutraukiamas, prarandamas, jei yra aišku, kad analogiškas pirkimas nebus skelbiamas. Nagrinėjamu atveju, priešingai, nustatyta, kad bus skelbimas naujas analogiškas pirkimas.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

